

Jelentés a Répáshutai Pongor-lyukban végzett 1995-évi őslénytani ásatásról.

dr. Hír János, 1995 dec. 12-én

1. Bevezetés

A barlangban 1982-ben végeztünk először ásatást Hevesi Attilával és Ringer Árpáddal. Azóta immár hetedik alkalommal ásattunk középiskolás diákmunkaerő bevonásával kéthetes, v. tíznapos kutatótáborok keretében.

Feltárómunkánk eredményeként a kitöltés 1.-4. rétegeiből holocén fauna, a 2. rétegből bronzkori kultúra, a 4. rétegből felső paleolit kultúra leletei kerültek elő. Az 5.-6.-7. rétegek gazdag fiatal középső pleisztocén korú faunát szolgáltattak. Az eddigi ásatások eredményeit több helyen is publikáltuk.

2. Az 1995-évi ásatás

Munkánk célja az volt, hogy az 1991-ben felhagyott ásatási profilból még kitermeljünk egy megkezdett tömböt, valamint ezután a szelvényt levédjük.

Kutatótáborunkat augusztus 2. és 12. között rendeztük meg 16 fő középiskolás és főiskolás diák részvételével. Az 5. réteg anyagát csak kézzel válogattuk, mivel eddigi tapasztalataink azt mutatták, hogy itt a mikrofauna igen gyér. A 6. réteg anyagából kézi válogatás után 400 kg mintát zsákokba raktunk, melyet 1996-ban a Pásztói Múzeumban fogunk átiszapolni.

Meglepetésünkre a 7. réteg ezévi szelvényünkben teljesen kimaradt és a vártnál jóval kisebb mélységben elértük a barlang sziklaaljazatát. Nyilvánvalóvá vált, hogy a leggazdagabb középső pleisztocén faunataralmú réteg a barlang aljzatának egy mélyedéséhez kötődött. A barlang belseje felé az aljzat emelkedik, ezzel párhuzamosan pedig a 6. réteg elvékonyodik. Ez azt is jelenti, hogy a barlang belseje felé irányuló jövőbeli ásatásoknak egyre szerényebb leletanyaggal kell számolni.

Az ásatás során gyűjtött 67 db. nagyemlős foglelet döntő része barlangi medve. Az új leletanyag most már nyilvánvalóvá teszi, hogy a Pongor-lyuk medve-anyaga az *Ursus deningeri*-hez és nem az *Ursus spelaeus*-hoz tartozik. A medvéken kívül néhány barlangi hiéna fog érdemel említést.

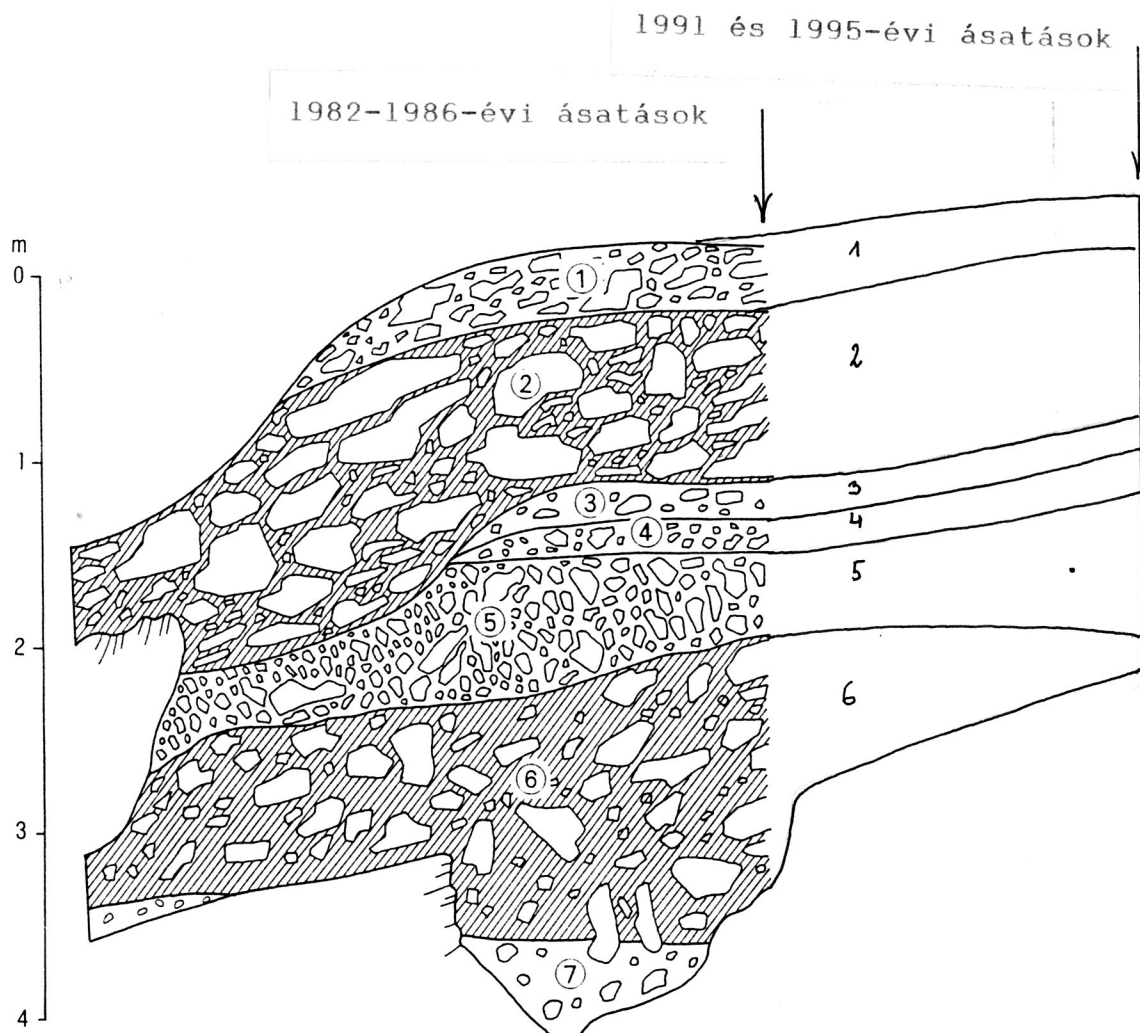
A 5. és 6. rétegek határáról ugyancsak birtokunkba jutott néhány olyan lelet, mely az egész rétegsor értékelése szempontjából is új elem:

-*Rangifer tarandus*: 1 db. metacarpus.

A rénszarvas felbukkanása megerősíti azt a klimatikus interpretációt, amit az 5. réteg fakósárga színe és erős közettörmelékesége már eddig is sugallt, de a gyér faunaanyag ezt ezidáig nem erősítette meg.

-1 db. üveges kvarcporfírból pattintott eszköztöredék.
Egyetlen dokumentuma egy alsó paleolit kultúra jelenlétének.

Az ásatás végeztével a kutatóárkot az 5. réteg magasságáig teljesen feltöltöttük kőtömbökkel, így az értékes faunatartalmú rétegeket hozzáférhetetlenné tettük. Amennyiben a jövő század kutatói a munkát folytatni kívánják, úgy a blokkokat csak ki kell rakniuk.

1. á b r a. A Pongor-lyuk ásatási szelvénye. - 1-7 = rétegek a kitöltésben (magyarázat a szövegben)

A Pongor-lyuk ásatási profilja 1995-ben

Iszapolt anyag válogatása a táborban

Tábori csoportkép a konyhasátor előtt